

Micronecta griseola nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Corixidae)

B. AUKEMA, B. VAN MAANEN, D. J. HERMES & PH. J. ZEINSTR

AUKEMA, B., B. VAN MAANEN, D. J. HERMES & PH. J. ZEINSTR, 2000. *MICRONECTA GRISEOLA* NEW TO THE DUTCH FAUNA (HETEROPTERA: CORIXIDAE). – *ENT. BER.*, AMST. 60 (2): 39-40.

Abstract: The corixid *Micronecta griseola* is reported for the first time from The Netherlands from three different localities in the northeastern part of the country. Biological and distributional data are summarised from the literature.

B. Aukema, Sectie Entomologie, Plantenziektenkundige Dienst, Postbus 9102, 6700 HC Wageningen.
B. van Maanen, Zuiveringschap Limburg, Afdeling Waterkwaliteitsbeheer, Postbus 314, 6040 AH Roermond.
D. J. Hermes, Drossaardstraat 24, 5663 ER Geldrop.
Ph. J. Zeinstra, Idzardaweg 36a, 8476 EL Ter Idzard.

Uit Nederland waren tot dusverre drie soorten van het geslacht *Micronecta* bekend: *M. minutissima* (Linnaeus), *M. poweri* (Douglas & Scott) en *M. scholtzi* (Fieber) (Aukema, 1989; Jansson, 1995). Aan dit rijtje kan nu een vierde soort worden toegevoegd: *Micronecta griseola* Horváth.

De tweede auteur ving op 5 juli 1997 een brachypteer mannetje in de Dinkel nabij Beuningen in de provincie Overijssel (Amersfoort-coördinaten 265.7-486.6). Aangezien het een kortvleugelig exemplaar betrof, mogen we aannemen dat zich in de Dinkel een populatie van deze soort bevond. Ter plekke meandert de beek sterk en wordt beschaduwd door loofbos. De breedte bedroeg ongeveer 10 meter en de diepte langs de flauw aflopende oevers varieerde tot 25 cm. Verder uit de oever werden dieptes tot minstens een meter bereikt. De bodem bestond hoofdzakelijk uit zand, plaatselijk bedekt met wat afgevalen blad, takken en fijn detritus. Water- en oevervegetatie waren nauwelijks aanwezig.

Een tweede vondst volgde een jaar later op 7 juni 1998, toen B. Aukema en D. J. Hermes de soort in aantal aantreffen in de noordelijke zandwinningsplas in het Oostersche Veld nabij Vries in de provincie Drenthe (Amersfoort-coördinaten 234.1-563.7). In totaal werden vier mannetjes en zes vrouwtjes van *M. griseola* en negen mannetjes en negen vrouwtjes van *M. scholtzi* verzameld in het ondiepe wa-

ter langs de noordoostoever van deze zeer diepe plas met zandbodem, waarin nauwelijks vegetatie groeide. Op 18 juni 1998 bezocht de eerste auteur de vindplaats nogmaals om een groter monster te nemen. Naast *M. griseola* (35 ♂, 39 ♀) en *M. scholtzi* (13 ♂, 20 ♀) bleek toen ook *M. minutissima* (1 ♂, 1 ♀) voor te komen. Opvallend was het vrijwel geheel ontbreken van andere corixiden: slechts één mannetje van *Sigara lateralis* (Leach) werd aangetroffen. Op één macropteer vrouwtje van *M. griseola* na waren alle op deze vindplaats gevangen *Micronecta*'s brachypteer.

De derde Nederlandse vondst van *M. griseola* kwam vervolgens op naam van Ph. J. Zeinstra, die op 11 augustus 1999 één brachypteer mannetje ving in het ondiepe water van de oeverzone van de zandwinningsplas van Punter te Nijholtspade in de provincie Friesland (Amersfoort-coördinaten 200.8-548.3). Evenals in Vries betrof het hier een grote, zeer diepe plas met zandbodem en nauwelijks water- en oevervegetatie.

Micronecta griseola is van *M. minutissima* en *M. poweri* met zekerheid te onderscheiden op grond van verschillen in de mannelijke genitaliën, met name de parameren (Nieser, 1982; Jansson, 1986). Daarnaast zijn de hemelelytra bij *M. griseola* minder glanzend dan bij *M. minutissima* en minder duidelijk getekend dan bij *M. poweri*.

Wróblewski (1958) maakte uitgebreid stu-

Fig. 1. Vindplaatsen van *Micronecta griseola* in Nederland.

die van de Poolse *Micronecta*'s. Hier is *M. griseola* de meest eurytope soort van het genus, die zowel voorkomt in stilstaand als in stromend water, van grote meren tot smalle, snelstromende beekjes. Stilstaand water moet plaatselijk tenminste twee meter diep zijn en niet al te zeer verontreinigd. *Micronecta griseola* zou de enige *Micronecta* zijn, die in grote rivieren voorkomt. *Micronecta*'s leven van fijne plantaardige resten en de microflora op de bodem. Ze foerageren doorgaans op beschutte, ondiepe plaatsen zonder plantengroei vlak langs de oever en vluchten bij verstoring naar dieper water. *Micronecta griseola* overwintert in het larvale stadium (hoofdzakelijk in het derde en vierde stadium) en er zijn twee generaties per jaar, incidenteel een derde. Afhankelijk van de omstandigheden is de eerste generatie volwassen vanaf eind mei en kunnen de eerste imagines van de tweede generatie al in de eerste helft van juli aanwezig zijn. Begin september werden de laatste volwassen exemplaren waargenomen.

Doorgaans worden meerdere soorten *Micronecta*'s bij elkaar aangetroffen (Wróblewski, 1958). *Micronecta griseola* komt echter niet vaak samen voor met *M. minutissima* en *M. scholtzi*, zoals dat bij Vries het geval is. Wróblewski trof deze combinatie slechts op zes van de 168 vindplaatsen (3.6%) van *M.*

griseola aan. Vaker werd *M. griseola* alleen of in combinatie met *M. minutissima* waargenomen (respectievelijk 36,9 en 38,1%), en minder vaak met *M. poweri* (16,7%, vaak in stromend water). Op kleihoudende bodem kwam *M. griseola* in Polen soms samen met *M. scholtzi* voor (1,2%).

Micronecta griseola is in Europa bekend uit Denemarken, Zweden, Finland, België, Frankrijk, Spanje, Duitsland, Polen, Rusland, Moldavië, Oekraïne, Zwitserland, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Roemenië, Italië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije en Griekenland. Buiten Europa komt ze voor in Azerbeidzjan, Kazakstan, Armenië, Turkije, Georgië, Kirgizië en Tadzjikistan (Jansson, 1995). De vermelding van *M. griseola* voor Nederland in Jansson (1986) berust op onjuiste interpretatie van een vindplaatsetiket (Aukema, 1989). In België is *M. griseola* alleen gevonden in 1986 en 1987 op twee plaatsen in de Ourthe nabij Grandhan (Mercken & Pollet, 1988). De recente Belgische en Nederlandse vondsten (fig. 1) van *M. griseola* betekenen een flinke uitbreiding van het bekende areaal van deze soort in westelijke richting. In Duitsland werd ze nog niet ten westen van de Elbe gevonden (Jansson, 1986).

Literatuur

- AUKEMA, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. – *Tijdschrift voor Entomologie* 132: 1-104.
- JANSSON, A., 1986. The Corixidae (Heteroptera) of Europe and some adjacent regions. – *Acta Entomologica Fennica* 47: 1-94.
- JANSSON, A., 1995. Corixidae. In: *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region* (B. Aukema & Chr. Rieger eds) 1: 26-56. Netherlands Entomological Society, Amsterdam.
- MERCKEN, L. & M. POLLET, 1988. *Micronecta griseola* Horvath, 1899 a species new to the Belgian fauna (Heteroptera, Corixidae). – *Bulletin et Annales de la Société Royale Belge d'Entomologie* 124: 245-247.
- NIESER, N., 1982. De Nederlandse water- en oppervlaktewantsen (Heteroptera: Nepomorpha en Gerromorpha). – *Wetenschappelijke Mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging* 155: 1-103.
- WRÓBLEWSKI, A., 1958. The Polish species of the genus *Micronecta* Kirk. (Heteroptera, Corixidae). – *Annales Zoologici* 17: 247-381.

Geaccepteerd 29.xi.1999.